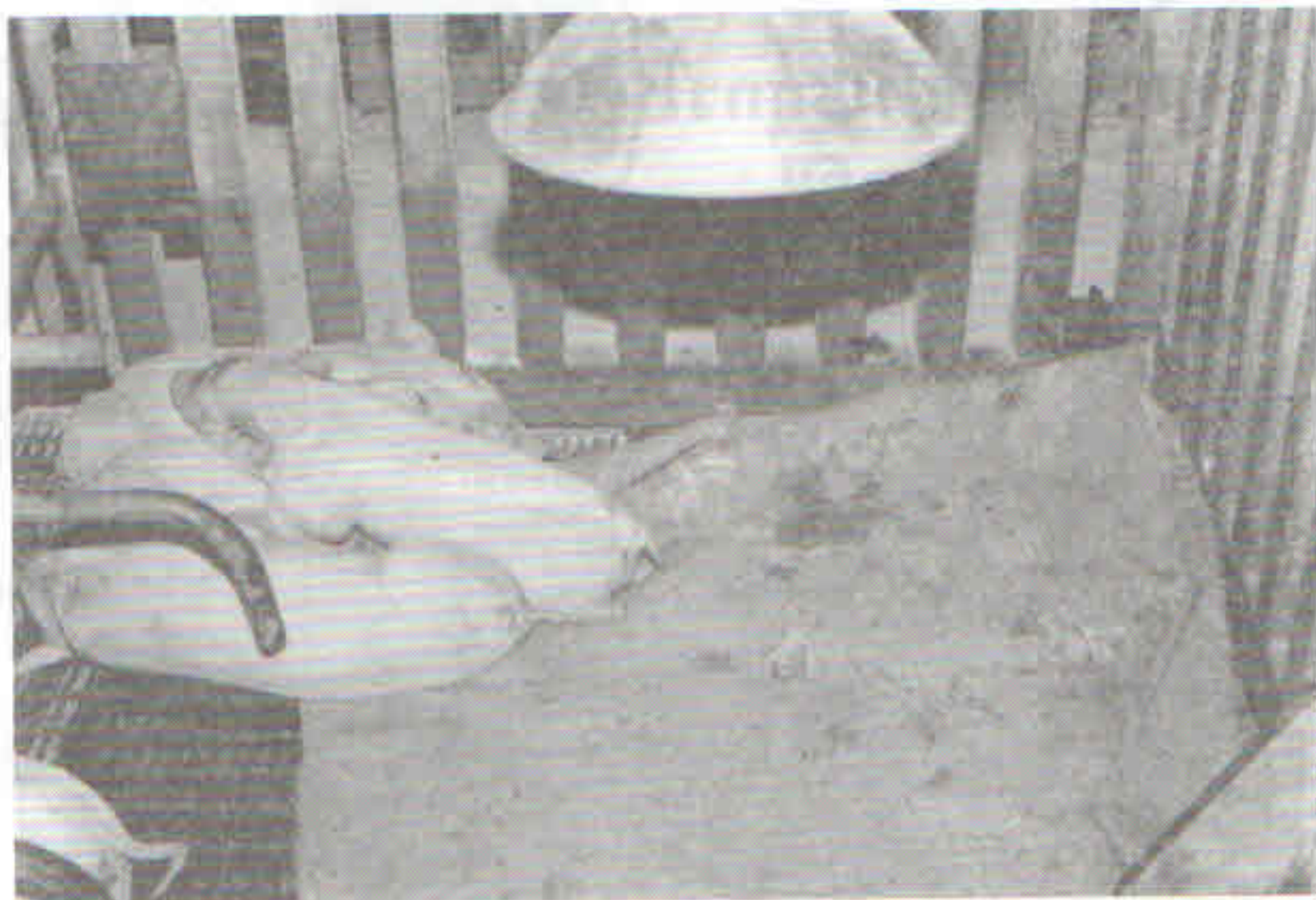

ลูกสุกรตายคลอด (stillborn pigs) : การป้องกันและลดปัญหาในฟาร์ม

น.สพ.อำพล ชะโยมชัย
จากสารเบ็ทเทอร์ฟาร์มา. ปีที่ 10 ฉบับที่ 31 : 2542

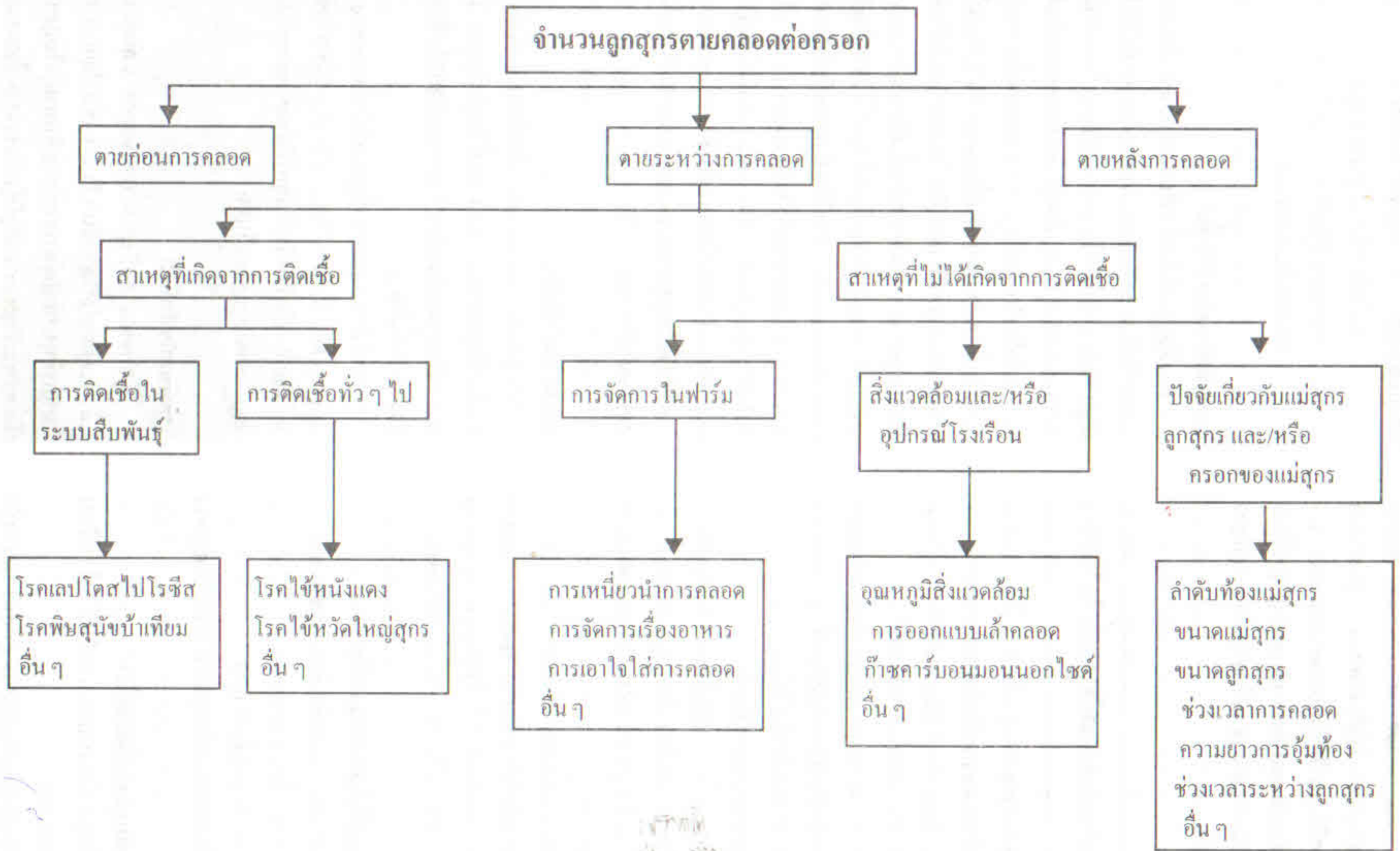
ในการเลี้ยงสุกร ปัญหาการตายคลอด (Stillbirths) ในลูกสุกรเป็นปัญหาหนึ่งที่ทุกๆ ฟาร์มประสบอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป้าหมายที่แต่ละฟาร์มคาดหวังก็คือ ลูกสุกรหย่านมต่อแม่ต่อปี (Pigs weaned/sow/year; PSY) แสดงให้เห็นว่าปัญหาการตายคลอดนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่ทุกฟาร์มไม่ควรมองข้ามหรือละเลยที่จะแก้ไขปัญหานี้ให้ลดน้อยลงไปให้มากที่สุด ปกติแล้วเปอร์เซ็นต์การตายคลอดในฟาร์มไม่ควรเกิน 6 เปอร์เซ็นต์ ถ้าหากฟาร์มไหนมีเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่านี้ย่อมเป็นจุดที่จะต้องพิจารณาค้นหาสาเหตุหลักที่เป็นปัญหาของฟาร์ม เพื่อแก้ไขให้ปัญหาการตายคลอดลดลงอยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ลูกคลอดมีชีวิตต่อครอก (Pigs born alive/litter) สูงขึ้นนั่นเอง

***** “ลูกสุกรตายคลอด” เป็นอย่างไร? *****

หลายๆ คนยังสับสนอยู่มากในเรื่องความหมายของลูกสุกรตายคลอดว่ามีลักษณะอย่างไร จึงมักจะพบการวินิจฉัยผิดพลาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะกับการเกิดลูกสุกรที่เป็นลูกกรอก (Mummies) และลูกสุกรอ่อนแอแล้วตายก่อนหย่านม (Prewaning mortality)

ลูกสุกรตายคลอดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ

1. ตายก่อนการคลอด (Pre - partum) ลูกสุกรตาย 2 - 3 วันก่อนการคลอด ไม่มีการพองอากาศของปอด (นั่นคือ เมื่อตัดปอดของลูกสุกร ไปใส่ลงในน้ำจะพบว่าปอดจะจมลงไปใต้น้ำ)

รูปภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนลูกสุกรตายตลอดต่อครอก
ที่มา ดัดแปลงจาก Dial et. al. (1997)

2. ตายระหว่างการคลอด (Intra - partum) ลูกสุกร ตายระหว่างการคลอด ไม่มีการพองอากาศของปอด และพบแม่สุกรมีปัญหาได้ด้วย (Maternal failure)

3. ตายหลังการคลอด (Post - partum) ลูกสุกรมีการพองอากาศของปอดได้บ้าง แต่การหายใจของลูกสุกรเสียไปหมดแล้ว

สาเหตุของการตายคลอดเกิดจากสิ่งใดได้บ้าง?

สาเหตุของการตายคลอดในสุกร มีหลากหลายสาเหตุ และมักจะพบร่วมกับปัญหาอื่นๆ เสมอ เช่น ปัญหาลูกสุกรเป็นลูกกรอก ปัญหาแม่สุกรแท้ง เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสาเหตุที่แท้จริงนั้นคืออะไร

หากจะจำแนกสาเหตุของการเกิดการตายคลอดในลูกสุกร โดยจัดเป็นหมวดใหญ่ๆ แล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

1. สาเหตุที่เกิดจากการติดเชื้อ

1.1 การติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ ตัวอย่างเช่น

- โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis)
- โรคพิษสุนัขบ้าเทียม (Pseudorabies or Aujeszky's Disease)

1.2 การติดเชื้อทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

- โรคอีเปอรรีโรซุโนซิส (Eperythrozoonosis)
- โรคไข้หนังแดง หรือ ไฟลามทุ่ง (Erysipelas)
- โรคไข้หวัดใหญ่สุกร (Swine Influenza)

2. สาเหตุที่ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อ

2.1 การจัดการในฟาร์ม ตัวอย่างเช่น

- การเหนี่ยวนำการคลอด
- การจัดการเรื่องอาหาร

2.2 สิ่งแวดล้อม หรือ อุปกรณ์โรงเรือน ตัวอย่าง

เช่น

- อุณหภูมิของสิ่งแวดล้อม
- ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ในโรงเรือน

(Carbon monoxide)

2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับแม่สุกร ลูกสุกร และ/หรือ

ครอกของแม่สุกร (Litters) ตัวอย่างเช่น

- ลำดับท้องของแม่สุกร (Parity)
- ขนาดของลูกสุกร
- ช่วงเวลาในการคลอด

สาเหตุที่เกิดจากการติดเชื้อ

การติดเชื้อที่เกิดขึ้นกับแม่สุกรนั้น มักส่งผลกระทบต่อลูกสุกรในครรภ์ของแม่สุกร ทำให้เกิดปัญหาต่อตัวลูกสุกรได้ในหลายๆ ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการแท้งลูก การเกิดปัญหาตายคลอด เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการตายคลอดนั้น พบว่ามีโรคติดเชื้อหลายโรคที่ก่อปัญหาการตายคลอดได้ ตัวอย่างของโรคที่สำคัญ คือ โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis) โรคพิษสุนัขบ้าเทียม (Aujeszky's disease) โรคพยาธิในเลือดอีเปอรรีโรซุโนซิส (Eperythrozoonosis) โรคไข้หนังแดงหรือไฟลามทุ่ง (Erysipelas) โรคเอนเทอโรไวรัส (Enteroviruses) โรคไวรัสพาร์วัวร์เอส (PRRSvirus) โรคพาร์โวไวรัส (Parvovirus) โรคท็อกโซพลาสโมซิส (Toxoplasmosis) โรคไข้หวัดใหญ่สุกร (Swine Influenza) และโรคอหิวาต์สุกร (Swine fever)

โรคเลปโตสไปโรซิส

การตายคลอดของลูกสุกรเป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการระบาดของโรคนี้ในฟาร์มสุกร โดยเฉพาะเมื่อเกิดร่วมกับการแท้งลูกของแม่สุกรอุ้มท้องในช่วง 80 วันขึ้นไป

โรคนี้มีสาเหตุมาจากเชื้อแบคทีเรียชื่อ *Leptospira interrogans* ซึ่งมีรวมกันมากกว่า 200 ชนิดหรือซีโรวาร ตัวอย่างชนิดที่ก่อโรคในสุกรคือ *ponoma bratislava icterohaemorrhagiae* เป็นต้น

โรคพิษสุนัขบ้าเทียม

นอกจากจะก่อปัญหาการตายคลอดในลูกสุกรได้แล้ว โรคนี้ยังก่อปัญหาอื่นๆ อีกมาก เช่น ปัญหาการชักในสุกรอนุบาล ปัญหาระบบทางเดินหายใจในสุกรขุน โดยเฉพาะปัญหาการกดภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายสุกร